

MEMO

Contactpersoon
Mart de Koning
T 078 770 4510
E hcm.de.koning@dordrecht.nl

Van Fabiënne Verhoeck en Mart de Koning
Aan CTOO
Kopie aan Denise van Poppel (griffie)
Datum 24 augustus 2022
Betreft Jaarstukken 2021 Johan de Witt Gymnasium

1 Inleiding

Het Johan de Witt Gymnasium (JdW) heeft de jaarstukken 2021 aan de griffie/raad en CTOO aangeboden. Omdat begin 2022 al een relatiegesprek heeft plaatsgevonden tussen de leden van de CTOO en het bestuur van het Johan de Witt gymnasium, zal voor deze jaarstukken in principe geen gesprek worden ingepland. Wanneer de commissieleden dit echter wel wenselijk achten, dan kan dat alsnog. Dit valt onder de nieuwe werkafspraken die zijn gemaakt bij het opstellen van een nieuw toezichtskader, dat sinds vorig jaar in werking is getreden. Kort samengevat is daarin afgesproken dat:

- de schoolbesturen jaarlijks verantwoording afleggen over de financiële gezondheid door middel van een standaard-vragenlijst;
- alleen een gesprek wordt gehouden over de financiën als de antwoorden hiertoe aanleiding geven en dus het standaard-jaargesprek te laten vervallen;
- om het jaar een 'relatiegesprek' te houden met het bestuur om de ontwikkelingen van de school in brede zin te bespreken;
- de openbare inspectierapporten van de Inspectie van het Onderwijs worden gebruikt als bron voor de stand van zaken op de scholen.

Via deze memo worden de leden van de CTOO op de hoogte gebracht van de belangrijkste ontwikkelingen bij het Johan de Witt gymnasium in 2021 op basis van het jaarverslag. Daarbij wordt in het bijzonder stilgestaan bij de gevolgen van corona en de beperkingen die daaruit voortvloeiden voor de school en haar leerlingen. Daarnaast worden ook de financiële situatie en het inhoudelijk strategisch beleid besproken.

2 Conclusie

In de jaarrekening over 2021 valt wederom geen andere conclusie te trekken dat de school op alle toetsingsaspecten ruim voldoende scoort. Over het hele jaar wordt een positief resultaat geboekt van ongeveer € 313.000. Het weerstandsvermogen van de instelling is op dit moment dan ook groot. Naar verwachting wordt in 2022 wel een negatief resultaat geboekt van ruim anderhalve ton. Maar het is nog niet volledig duidelijk of hierin ook rekening is gehouden met de inkomsten uit het Nationaal Programma Onderwijs.

In 2022 stegen enkele kostenposten sterker dan begroot (personeelskosten: € 432.000 extra; huisvesting: € 79.000 extra), maar de overige lasten vielen € 120.000 mee. Dit werd onder andere veroorzaakt door de inzet van extra personeel, hygiëne maatregelen en het annuleren van

Kenmerk Jaarstukken 2021 JdW
Datum 24 augustus 2022

activiteiten en excursies vanwege COVID-19. Op de batenkant deden zich enkele grote meevallers voor. De rijksbijdragen stegen met € 886.317 ten opzichte van de begroting vanwege een compensatie in de arbeidskosten (loonbijstelling). Al met al kan JdW eind 2021 €313.079 bijschrijven op hun reserves, terwijl een verlies van 135.565 was voorspeld.

De financiële situatie bij JdW is al jaren goed. Zij heeft ondertussen een reserve op weten te bouwen van ruim € 2,6 miljoen. Toch blijft JDW voorzichtig als het aankomt op de financiële verwachtingen voor de komende jaren. Vanaf 2022 (was vorig jaar nog 2021) zijn de lasten niet langer gedekt door de baten. Deze trend kent een piek in 2023, als het tekort op € 250.000 uitkomt, maar zakt vervolgens om in 2026 weer in de zwarte cijfers te komen. Over de periode 2022-2025 zal naar verwachting een totaal bedrag van € 638.000 onttrokken worden uit de reserves, waarna vanaf 2026 weer een positief resultaat wordt verwacht (€ 70.000). In de vorige begroting werd nog gerekend met een totale onttrekken van € 643.000 uit de reserve over de periode van 2021-2025. Dit is op zijn minst opvallend te noemen. Ook lijkt het er op dat de NPO-bedragen niet zijn meegenomen in deze overzichten.

Als oorzaak van deze tekorten worden de dalende leerlingaantallen genoemd, waardoor de baten vanuit het Rijk afnemen. Dit terwijl de lasten niet evenredig mee dalen. Twee jaar terug gaf JdW aan dat zij een 'conservatieve leerlingenschatting' hanteert. Maar sinds zij dit doen, stijgen de verwachte eerstejaars leerlingen wel weer. Er blijven nog steeds meer leerlingen uitstromen dan er binnen komen, maar de verwachte aantallen zijn in de jaarrekening positief bijgesteld t.o.v. vorig jaar. Hierdoor pakken de verwachte inkomsten uit de lumpsum hoger uit dan eerst. Tot en met 2024 zal het leerlingenaantal nog dalen vanwege de grotere uitstroom dan instroom, maar vanaf 2025 verwacht het gymnasium weer een groei.

Een zonniger scenario diende zich de afgelopen jaren steeds weer aan, waardoor de reserves flink konden toenemen. Het voortbestaan van het openbaar onderwijs op JDW is dus allerminst in gevaar. Echter, de reserves vallen sinds 2021 niet langer binnen de zogenoemde signaleringswaarde. Dat houdt in dat de inspectie van het onderwijs vragen kan gaan stellen over de hoge reserves die het JdW aanhoudt. Over 2021 valt de reserve van het JdW € 121.351 boven de norm van het ministerie. De gevolgen van een overschrijding zijn niet duidelijk, al is enige coullance vanuit het ministerie te verwachten vanwege de extra middelen. Overigens geeft JdW zelf aan dat zij verwacht dat zij in 2022 weer onder de norm voor reserves terecht komt vanwege een begroot tekort van ongeveer € 150.000. Echter, er hoeft maar een kleine meevaller plaats te vinden en JdW zit voor 2022 weer boven de norm. Wanneer dit vaker voorkomt, kan het leiden tot een terugbetaling aan het ministerie of bijstelling van de rijksbijdrage.

3 Toelichting – Onderwijs en strategisch beleid

De toelichting wordt aan de hand van vier thema's beschreven:

Onderwijs

Het JdW heeft in 2020 en 2021 een grote ICT-investering gedaan. Dit stond al enkele jaren op de planning, maar werd steeds vooruitgeschoven. Uiteindelijk zijn zowel software als hardware waar nodig vervangen. De kosten voor de hardware vielen in 2021 mee; tegelijk zijn er extra kosten gemaakt voor digitaal onderwijs. Zoals de aanschaf van extra laptops. In het jaarverslag kondigt JdW aan dat zij voor 2022 en ook de jaren daarop opnieuw een grote ICT-investering willen uitvoeren. Dit wordt niet verder toegelicht, maar het vraagt wel om duiding ten opzichte van de eerdere investeringen op dat gebied.

Kenmerk Jaarstukken 2021 JDW
Datum 24 augustus 2022

Veel van de programma's die het JdW aanbiedt in of buiten haar reguliere onderwijs, zoals Cambridge Engels, maatschappelijke stages, Goethe Duits en het Privatissimum ondervonden ook hinder van het thuisonderwijs. Het lijkt er op dat de meeste programma's, op het Privatissimum na, wel gewoon doorgang vonden. Wel moesten de buitenlandse reizen worden afgezegd en konden de ambities op internationalisering niet worden gerealiseerd.

De leerlingen

Het gymnasium geeft aan dat zij tijdens de coronatijd poogde om voor haar leerlingen vooral een plek van ontmoeting en een stuk ontspanning te zijn. Hiermee probeerden zij de grote mentale gevolgen van de lockdown enigszins te verzachten. Verder is besloten een deel van het reguliere programma anders in te richten en oud-leerlingen in dienst te nemen, zodat leerlingen meer begeleiding konden ontvangen vanuit de school.

Het personeel

Op het JdW lijken alle vacatures ingevuld. Het aantal personeelsleden dat binnen korte termijn de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, is klein (2 personen). De spreiding van personeelsleden over verschillende leeftijden is evenrediger dan vorig jaar, zodat niet langer gesproken kan worden van een relatief vergrijsd personeelsbestand. Daarmee zijn de risico's op relatief veel medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken ook meer beperkt. Opvallend is dat de verzuimcijfers in 2021 weer sterk zijn gestegen voor ziektes tot de middellange termijn. Mogelijk komt dit door long-covid, maar dit is niet helemaal duidelijk.

Overige zaken

Wat opvalt is dat sinds 1 augustus 2021 scholen geen verplichte ouderbijdrage meer mogen vragen. Ouderbijdragen mogen alleen op vrijwillige basis gevraagd worden en het niet betalen van een bijdrage mag de deelname aan een buitenschoolse activiteit niet in de weg staan. Het is te verwachten dat een school hiermee rekening houdt en een bedrag reserveert om niet-ontvangen vrijwillige ouderbijdragen te compenseren. Echter, hier is niets over terug te vinden in het jaarverslag. Het kan zijn dat dit pas is ingebed in het jaarverslag over 2022, maar het is wel een onderwerp om in de gaten te houden. Zeker omdat de ouderbijdrage die JdW in ontvangst neemt in 2021 € 114.503 bedraagt, verdeeld over 776 leerlingen. Dit komt dus neer op een bedrag van € 148 per leerling per jaar, waarbij waarschijnlijk veruit de grootste ouderbijdragen worden gevraagd in de jaren waarin buitenlandse reizen plaatsvinden. Het zal niet voor alle ouders even gemakkelijk zijn om dit bedrag te kunnen betalen, dus een tegemoetkoming vanuit school zou hierin moeten voorzien.

4 Toelichting - financiën

De jaarrekening 2021 is mede beoordeeld aan de hand van de volgende vragen:

a. Is er sprake van een materieel evenwicht, met andere woorden: worden structurele lasten gedekt door structurele baten?

Het resultaat 2020 is € 313.000 voordelig. Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door hogere inkomsten vanuit het Rijk, waar een minder hoge stijging van lasten tegenover staat. Deze effecten lijken eenmalig, maar de uitgaven ook. De jaarrekening is daarmee materieel in evenwicht.

De meerjarenbegroting laat in twee jaren tekorten zien. Dit komt door een verwachte leerlingendaling als gevolg van demografische ontwikkeling en door investeringen in ICT. De omvang van de tekorten en het ruime weerstandsvermogen geven geen aanleiding tot zorgen.

Kenmerk Jaarstukken 2021 JDW
Datum 24 augustus 2022

b. Is sprake van inzicht in relevante risico's voor het weerstandsvermogen; dit zijn risico's van materieel belang die niet zijn ondervangen door bijvoorbeeld voorzieningen?

Johan de Witt heeft een uitgebreide risicoparagraaf met bijsturingsmaatregelen opgenomen in hoofdstuk 9. De risico's zijn gekwantificeerd en een confrontatie tussen risico's en het beschikbare weerstandsvermogen is opgenomen. Hieruit blijkt dat het beschikbare weerstandsvermogen toereikend is om de aanwezige risico's op te kunnen vangen.

c. Zijn de voorzieningen deugdelijk onderbouwd?

JDW heeft personele en onderhoudsvoorzieningen:

- Personele voorzieningen betreffen gespaarde middelen voor levensfasebewust personeelsbeleid en jubilea.
- Voorziening voor groot onderhoud.
- Overige voorzieningen.

De hoogte en onderbouwing van voorzieningen wordt bij de jaarrekening getoetst door de accountant van Johan de Witt en is bij de jaarrekening 2021 als toereikend gekwalificeerd.

d. Wat zijn de ratio's?

Onderstaande kengetallen zijn op basis van de jaarrekening 2021 en voorgaande jaarrekeningen van toepassing. Voor Johan de Witt was al sprake van een gezonde financiële situatie die in 2021 nog verder verbeterd.

	JR 2021	JR 2020	JR 2019
Solvabiliteit 1	0,45	0,42	0,41
Solvabiliteit 2	0,60	0,57	0,55
Liquiditeit	4,23	4,00	3,96
Rentabiliteit	4,0%	1,9%	6,9%
Weerstandsvermogen	33,2%	32,4%	28,4%
Kapitalisatiefactor	0,43	0,44	0,36

5 Tot slot

Omdat in 2022 al een gesprek met JdW is gevoerd, zal een volgend gesprek met de school in principe pas weer eind 2023/begin 2024 plaatsvinden. Er lijken momenteel geen zorgelijke signalen uit het jaarverslag naar boven te komen. Wel kunnen enkele zaken nader worden toegelicht, zoals de inzet en voortgang van de NPO-middelen, de verwachtingen van de meerjarenbegroting en de signaleringswaarde en hoe JdW omgaat met de vrijwillige ouderbijdrage. Dit zijn echter ook onderwerpen die een tijdens het volgende relatiegesprek kunnen worden opgepakt.